

ಸಾಧನೆಯಲ್ಲೇ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯ 'ತೃಪ್ತಿ'

★ ವಿಕೃಂ ಕಾಂತಿಕೆರೆ

‘ಎಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲದ, ಅನಂತ ಸಮುದ್ರದಂತೆ- ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳಿಂದ ಹೆಣೆದ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಗೀತ; ಅದರ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡುವ ಮಗು ನಾನು’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಬಹುತೇಕ ಸಂಗೀತ ದಿಗ್ಗಜರು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಲು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ, ಪಂಡಿತ್ ತೃಪ್ತಿ ಮುಖರ್ಜಿ.

ಒಂದು ವಾರ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದಿನ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಟನೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ದಿನ ಸ್ವಂತ ಗುರುಕುಲದ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನ. ನಂತರ ಮತ್ತೊಂದು ದೇಶ, ಎರಡು-ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದರೆ ಪುನಃ ಭಾರತದ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ನಗರದಲ್ಲಿ..

-ಹೀಗೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ ಸಂಗೀತ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ಈ ಸಾಧನೆಯ 'ದಿನಚರಿ'. ರಾಗ-ತಾಳ-ಲಯದ ನಂಟಿನಲ್ಲೇ ದಿನಗಳೆಯುವ ತೃಪ್ತಿ ಮುಖರ್ಜಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದರೂ ಗುರುವಿನ 'ಸಲಹೆ'ಯ ಮೇರೆಗೆ ವಿಶ್ವದ ದೊಡ್ಡದ್ದು, ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಪಠಿಸುವ ಅಪೂರ್ವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅಪ್ಪಟ ಭಾರತೀಯ ನಾರಿ.

ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತದ ತಂತ್ರ-ಶಕ್ತಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರೆದು ಕುಡಿದಿರುವ ಮುಖರ್ಜಿ, ಅಹಂ ಭಾವವನ್ನು ಏಳು ಸಮುದ್ರ ದಾಟಿಸಿರುವ ಕಲಾವಿದೆ. ಅವರ ಮಾತುಗಳು ಸೌಮ್ಯವಾದ ರಾಗಾಲಾಪದಂತೆ. ಶ್ರೇತಭವನದ ಮುಂದೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನೀಡಿದ ಏಕೈಕ ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದೆ ಎಂಬ ಅಪೂರ್ವ ಗೌರವವನ್ನು ನಯವಾಗಿಯೇ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡುವ ಅಪರೂಪದ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಕೋಲ್ಕತ್ತಾ ಮೂಲದ ತೃಪ್ತಿ ಮುಖರ್ಜಿ.

ನಾಲ್ಕರ ಹರೆಯದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ 'ಸಂಗೀತ ಯಾತ್ರೆ'ಯ ಸುದೀರ್ಘ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದಾಟಿರುವ ಮೈಲಿಗಲ್ಲುಗಳು ಅನೇಕ. ಶ್ರೇತಭವನದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುವ ಭಾರತದ ಏಕೈಕ ಹಬ್ಬವಾದ ದೀಪಾವಳಿಯ 2007ರ

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತದ ಸವಿಯುಣಿಸಿದ್ದು, ಅಮೀರ್ ಖಾನ್ ಸ್ಮಾರಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪಂಡಿತ್ ಜಸ್‌ರಾಜ್ ಗುರುದೇವ ಪುರಸ್ಕಾರ, ಆಚಾರ್ಯ ಶಿರೋಮಣಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ-ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ಈ ಮೈಲಿಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳು.

ಮೇವಾತಿ ಘರಾನಾದ ಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದ ತೃಪ್ತಿ ಮುಖರ್ಜಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಕೋಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ. ರಜತ್ ಮುಖರ್ಜಿ ಹಾಗೂ ಇಂದಿರಾ ಮುಖರ್ಜಿ ಅವರ ಮಗಳು

ತೃಪ್ತಿಗೆ ವಯಸ್ಸು ನಾಲ್ಕು ಆಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಸಂಗೀತದ ಮೇಲೆ ಒಲವು ಮೂಡಿತು. ಭಾರತೀಕರ್ ಚೌಧರಿ, ಸುನಿಲ್ ದಾಸ್ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸೂನ್ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ ಅವರಿಂದ ಆರಂಭಿಕ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ನಂತರ ಸಿಪ್ರಾ ಭೋಸ್ ಅವರ ಬಳಿ ತುಮರಿ, ಘಜಲ್ ಹಾಗೂ ಭಜನ್‌ಗಳನ್ನು ಕಲಿತ ಅವರು ಮತ್ತೆ ತಲುಪಿದ್ದು ಮುಂಬೈನ ಸಂಗೀತ ದಿಗ್ಗಜ, 'ಸಂಗೀತ ಮಾರ್ತಾಂಡ' ಪಂ. ಜಸ್‌ರಾಜ್ ಬಳಿ.

ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಜಸ್‌ರಾಜ್ ಅವರ ಶಿಷ್ಯತ್ವ ಗಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ತೃಪ್ತಿ ಮುಖರ್ಜಿ ಗುರುವಿನ ಆಶಯಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗದೆ, ಅವರ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೂ ಹಾಸಿದವರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತದ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದರ ಚುಕ್ಕಾಣಿಯನ್ನು ಅವರ ಕೈಗೆ ನೀಡಲು ಜಸ್‌ರಾಜ್ ಹಿಂಜರಿಯದೇ ಇದ್ದದ್ದು.

ಅದು 90ರ ದಶಕ. ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತಪ್ರಿಯರು ತಮ್ಮ ಬಹುದಿನಗಳ ಕನಸಾದ ಸಂಗೀತ ಶಾಲೆಯೊಂದರ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಜಸ್‌ರಾಜ್ ಬಳಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಿತರಾದ ಜಸ್‌ರಾಜ್, 1995ರಲ್ಲಿ ನ್ಯೂಜರ್ಸಿಯಲ್ಲಿ 'ಪಂ. ಜಸ್‌ರಾಜ್ ಮ್ಯೂಸಿಕ್ ಅಕಾಡೆಮಿ' ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದರ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯೆಗೆ ವಹಿಸಿದರು. ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳೊಳಗೆ ಪಿಟ್ಸ್‌ಬರ್ಗ್‌ನಲ್ಲೂ ಸಂಗೀತ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ 'ಅನಿವಾರ್ಯತೆ'ಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. 2000ರಲ್ಲಿ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್‌ಗೂ ಪಾದವಿರಿಸಿದ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಗುರುಕುಲ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಪಾಠ ಮಾಡುವ 'ಪಂ. ಜಸ್‌ರಾಜ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಫಾರ್ ಮ್ಯೂಸಿಕ್ ರಿಸರ್ಚ್, ಆರ್ಟಿಸ್ಟ್ರಿ ಆಂಡ್ ಅಪ್ರೆಸಿಯೇಷನ್' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯಡಿ ಸಂಗೀತ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದೇ ವೇಳೆ 'ಜಸ್‌ರಂಗಿ' ಎಂಬ ಸಂಗೀತ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಕೂಡಾ ಆರಂಭಿಸಿದ ಮುಖರ್ಜಿ ಅವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ 'ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ'ಯಾಗಿ ಗುರುವಿನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈಚೆಗೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಮುಖರ್ಜಿ 15 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ತಮ್ಮ ಭಜನ್ ಕೇಳಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡ ಗಾನಗಂಗೆ ಗಂಗೂಬಾಯಿ ಹಾನಗಲ್ ಅವರನ್ನು ನೆನೆದು ಭಾವುಕರಾದರು.

ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಕಡೆಗೆ ವಿಮಾನವೇರಲು ಕೇವಲ ಅರ್ಧ ತಾಸು ಇದ್ದಾಗ 'ಸುಧಾ' ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಅವರು, ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ಗುರುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಅಭಿಮಾನದ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡಿದರು.

ಸಂಗೀತ ಎಂದರೆ ದೇವಸ್ವರೂಪಿ. ಅದು ಭಗವಂತನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಏಕೈಕ ಮಾರ್ಗ. ಅದರಲ್ಲೂ ಮೇವಾತಿ ಘರಾನಾ ದೇವಪಾದ ಸ್ವರ್ಶಕ್ಕೆ ಸಾಗುವ ಶಾರ್ಟ್ ಕಟ್ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದ ರಸ್ತೆ, ಎಂಬುದು ಅವರ ವಾದ.

ದೇಶ-ವಿದೇಶ ಸುತ್ತುವ ಈ ಕಲಾವಿದೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಅಭಿಮಾನ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತದ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಗಂಗೂಬಾಯಿ ಹಾನಗಲ್ ಅವರಂಥ ಪ್ರತಿಭೆ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಭಾವುಕರಾದ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ-ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಎಂಬ ಎರಡು ಶಾಖೆಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅಭಿಮಾನ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅವರು.